

שלום לכולם וברוכים הבאים ל"שיטוט בעולם המידע"!

אני שמחה להציג בפניכם ניוזלטר חדש הכולל עדכונים מהנעשה בתחום המידענות והספריות - הזדמנות להתעדכנות בתוכן מקצועי חדש, סיכומי ימי עיון מעניינים, תכנים מקצועיים מרחבי הרשת, חידושים, כלים שימושיים ועוד ועוד.

מה תמצאו בגיליון הראשון :

סיכום יום עיון על ארכיונים ואוספים מיוחדים באוניברסיטה העברית, דו"ח טרנדים לשנת 2022 של העתידנית עדי יופה, סיכומי שנה מויקיפדיה, Google ו-Amazon וזרקור למאגרים Naxos Music Library וארכיון הסרטים של ישראל.

קריאה נעימה,

עמליה

*התמונה מתוך: אוסף אומנות שגן

אוצרות חבויים – אוספים וארכיונים באוניברסיטה העברית (יום עיון 22.11)

בחודש נובמבר השתתפתי ביום עיון שעסק בדיגיטציה, התחדשות והנגשה בהקשר של הארכיונים באוניברסיטה העברית [במכון טרומן](#). בזכות ההכרה בחשיבות ההנגשה של מידע ארכיוני והיכולת שלו לסייע לחוקרים, במיוחד בתקופה בה הגישה הפיזית לארכיונים אינה מובטחת, יש יותר ויותר ניסיונות להנגיש כמה שיותר פריטים באופן מקוון. מדובר כמובן בתהליכים ארוכים ולא פשוטים – יש לציין שהמעבר לשימוש בתוכנת עלמא Digital, המאפשרת להעלות אובייקטים דיגיטליים ישירות לקטלוג, מסייעת מאוד בפרויקטים מסוג זה (ראו לדוגמא את [מסמכי ארכיון יבנר](#) אצלנו בקטלוג).

כמה פרויקטים מעניינים של האוניברסיטה העברית שהוזכרו וניתן להגיע אליהם און ליין: [ארכיון בנימין מנדלסון](#), [חלוץ הוויקטימולוגיה העולמית](#) – בנימין מנדלסון עסק בוויקטימולוגיה, ענף בקרימינולוגיה העוסק בקורבנות של פשעים. הארכיון כולל את התכתבויות שלו, ביניהן גם עם זיגמונד פרויד, לצד תיעוד של יהדות רומניה בין המלחמות. בינתיים נסרק רק חלק קטן מהארכיון המלא.

[אוסף אומנות יפני של עופר שגן](#) – עופר שגן היה אספן אומנות שחי 30 שנה בטוקיו ותרם את אוספיו לאוניברסיטה העברית. באוסף, שדימויים ממנו נסרקו והועלו לקטלוג הספרייה, ניתן למצוא יצירות אומנות רבות, הדפסי עץ מתקופת מייג'י ומתקופת אדו ופריטים נדירים אחרים שקשה למצוא אפילו ביפן.

[אוספי המכון לארכיאולוגיה](#) – זהו אוסף בן 80 שנה הכולל פריטים המגיעים מחפירות עבר של המכון לארכיאולוגיה של ארץ ישראל (מהתקופה המנדטורית ועד חוק העתיקות) לצד חומרים

ארכיוניים, כגון מסמכים של הרברט סמואל, רישיונות חפירה, תיעוד החפירות של המכון, הקלטות של צוות מגידו ועוד.

[אומנות בארצות האסלאם](#) – חוקרים ומרצים של האוניברסיטה שטיילו בארצות האסלאם, צילמו ויצרו ארכיון המיועד לצורכי מחקר והוראה. הארכיון כולל בעיקר צילומי ארכיטקטורה. צילומים נוספים באותו נושא ניתן גם למצוא ב - [אוסף הצילומים של ליאו מאייר](#).

[אוצרות ספריית הרפואה עין כרם](#) – אוסף הכולל חומרים מגוונים שנמצאו בארגזים לא מקוטלגים בספרייה לרפואה שבעין כרם. בין השאר כולל האוסף ארכיון אלבומי תמונות, את יומני הלל יפה, חומרים על הרופאות הראשונות בארץ ישראל, תיעוד בגוף ראשון למגפת הכולרה ועוד.

[אוסף מפות היסטוריות](#) – פרויקט דיגיטציה של אוסף המפות שעבר לאחרונה לספריית הר הצופים. באוסף ניתן למצוא מפות היסטוריות מיוחדות, ביניהן גם כאלה של קרבות נפוליאון.

[אוספי המכון לחקר הפולקלור](#) – האוסף כולל, בין השאר, הקלטות אתנוגרפיות, תיעוד של טקסים שונים, התייחסויות למעגל החיים, מגזרות נייר, תיעוד של רפואה עממית ושל מחול עממי, צילומים אתנוגרפיים, פרויקט תיעוד יהדות תימן – לא כל החומרים נגישים בצורה מקוונת.

[אתר אוספי הטבע](#) – אתר המציג את אוספי הטבע הלאומיים באוניברסיטה העברית בירושלים, כגון: עשבייה, אוספים של חסרי חוליות, רכיכות, דגים, דו-חיים, זוחלים, עופות, יונקים ועוד.

עוד הוזכרו ארכיונים שטרם עברו תהליך דיגיטציה: ארכיון התשתיות של ירושלים הכולל מסמכים היסטוריים חשובים של ירושלים מלפני קום המדינה וארכיון ניסים רג'ואן – אינטלקטואל יליד בגדד, מהראשונים שכתבו על השסע העדתי ופוליטיקה של זהויות בימי ראשית המדינה. שני הארכיונים נמצאים במכון טרומן.

*התמונה מתוך: דו"ח המגמות

דו"ח מגמות של הטכנולוגיה עדי יופה לשנת 2022

עדי יופה, עוסקת בטכנולוגיה ועתידינות עסקית ומחברת הספר: [הבא : השיטה לחזות טרנדים בעולם משובש](#). מציגה מדי שנה דו"ח מגמות עכשווי ומרתק. דו"ח המגמות לשנת 2022 מדבר על אוטופיה כמוטיב מרכזי. זהו הרצון של אנשים לחיות את הרגע ולהעדיף את כאן ועכשיו על פני העתיד.

הקורונה יצרה אי ודאות וגרמה לנו להתבונן על החיים בצורה אחרת. לדוגמא, יותר אמריקאים פורשים ממקומות העבודה שלהם ו-41% מכוח העבודה שוקלים להחליף מקום עבודה בשנה הקרובה. בנוסף, יותר ויותר אנשים בוחרים שלא להקים משפחה ולחיות לבד. המגמה ניכרת גם בנטייה הגוברת לא לתכנן מראש אלא ליצור אפשרויות ולבחור את האופציה הנכונה ביותר לאותו הרגע.

מילות מפתח נוספות הן: Work - life – balance, עבודה היברידית. בהקשר זה בולטת המגמה הניכרת למעבר לעבודה מהבית, והצפי הוא שעד 2035 ביליון אנשים יעבדו מהבית. בעולם העסקים יותר ויותר מוכרים מדלגים על חנויות פיזיות ומפרסמים את המוצרים שלהם ישירות ברשת. הקלות שבה פותחים חנויות אינטרנטיות יוצרת מודלים עסקיים חדשים ותוכניות שיווק חדשות. בהקשר זה מותגים צריכים לשאול את עצמם "מה אנחנו מוכרים" והמטרה שלהם צריכה להיות לאפשר לנו לחיות את האוטופיה שלנו.

המוטו הוא לחיות חיים אוטופיים בכל מרחב. אין עתיד, יש הווה ☺

[קישור לדו"ח המלא](#)

[כתבה נוספת על השפעת הקורונה על העתיד וראיון עם עדי יופה מתוך Ynet.](#)

סיכומי שנה נוספים:

[הערכים הנצפים ביותר בויקיפדיה לשנת 2021](#) בקישור תמצאו רשימה של 500 המונחים המחופשים ביותר בויקיפדיה העברית בשנה האחרונה. בעשרת המקומות הראשונים נמצאים:

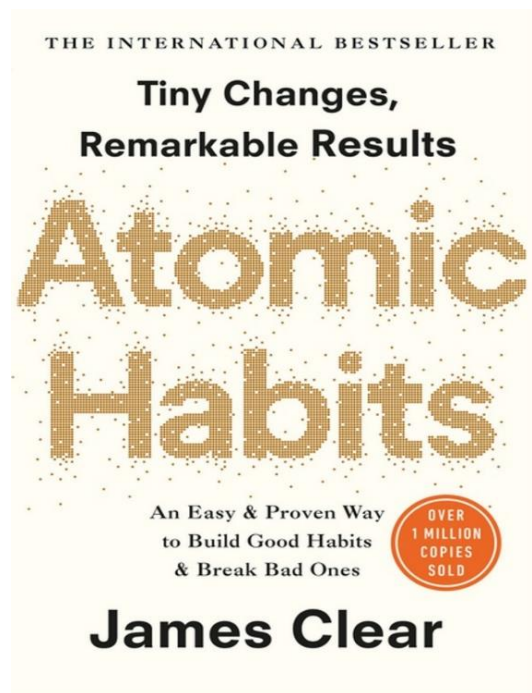
ישראל, בנימין נתניהו, נפתלי בנט, אתר האינטרנט סדרות, יוטיוב, סדרת הטלוויזיה בני האור, היקום הקולנועי של מארוול, קופה ראשית, מבצע שומר החומות ודרגות צה"ל. עוד בנושא ויקיפדיה, [אתר](#) של מתן שטאובר (בנו של פרופ' רוני שטאובר). במסגרת פרויקט גמא בבצלאל מתן בנה ציר זמן אינטראקטיבי, המאפשר טיול בין הערכים של ויקיפדיה, תוך התמקדות בנושא, תקופה מסוימת או מזל. בשבועות האחרונים השקנו את סדנת המפגשים [ויקיפדיה וויקיידאטה בשירות האקדמיה](#), אם פספסתם... זוהי סדנת עריכה מעשית והכרות עם מיזמי ויקיפדיה בהנחיית שני אבנשטיין סיגלוב. את הקלטת המפגש הראשון תמצאו [בקישור](#).

[החיפוש הפופולאריים ביותר ב Google לשנת 2021](#)

הביטוי המחופש ביותר בעולם בשנת 2021 הוא Australia vs India - משחק הגמר של אליפות הקריקט! הידיעה החדשותית המחופשת ביותר היא היציאה של ארצות הברית מאפגניסטן. אצלנו בארץ החיפוש הפופולארי ביותר היה חיסון נגד נגיף הקורונה ואחריו n12, תו ירוק, זום וסינמה סיטי. בנוסף, תוכלו למצוא בקישור את החיפוש הפופולאריים ביותר לפי מדינה ולפי קטגוריות מיוחדות כמו סרטים, שירים, משחקים, תוכניות טלוויזיה ועוד, ואף להגיע לנתונים מרתקים כמו השיר המחופש ביותר בטאיוואן, למשל.

[הספרים הנמכרים ביותר באמזון לשנת 2021](#)

בראש הרשימה נמצא: [Atomic Habits: An Easy & Proven Way to Build Good Habits](#) & [Break Bad](#) העוסק בשינוי הרגלים, בנייה של הרגלים טובים ופרידה מהרגלים פחות טובים. הספר נמצא גם אצלנו בקמפוס בתרגום לעברית [הרגלים אטומיים](#): שיטה קלה ומוכחת להטמעת [הרגלים טובים ולשבירת הרגלים רעים](#): שינויים קטנים, תוצאות גדולות (בספרייה למדעי החברה ואונליין באתר כותר). באמזון ניתן למצוא גם [רשימות רבי מכר על פי קטגוריות](#) – אומנות, צילום, בריאות, דת, הומור, היסטוריה, בישול, ספרות, יצירה, רפואה ועוד...

*בתמונה הספר הנמכר ביותר באמזון לשנת 2021

זרקור למאגר: [Naxos Music Library](#)

[Naxos Music Library](#) – המאגר כולל ספרייה מוזיקלית גדולה ומרשימה עם מעל ל- 160,000 אלבומים של מוסיקה קלאסית, מוסיקת עולם, פולק וג'אז, כאשר כל חודש מצטרפים למאגר כ- 600 אלבומים נוספים. ניתן לגשת למאגר דרך [דף מאגרי המידע](#) באתר הספרייה, תחת הקטגוריה מוסיקה.

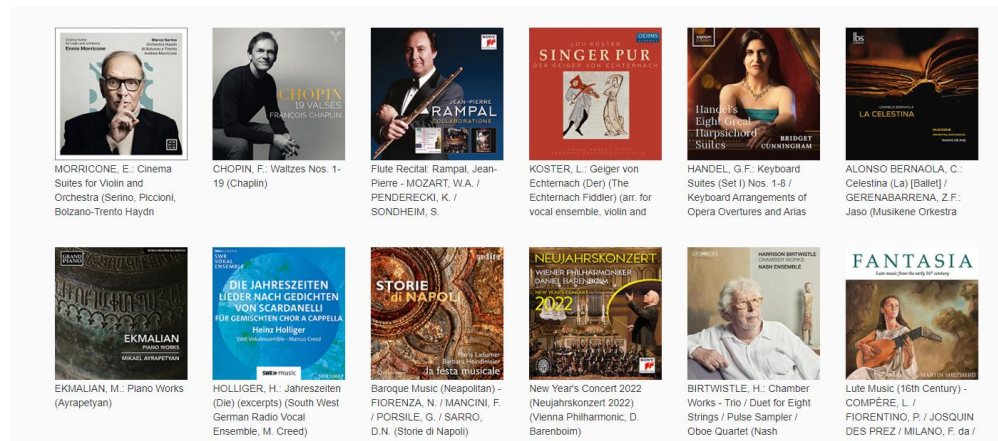
מלבד האזנה כיפית לשירים, יצירות ואלבומים, ניתן למצוא במאגר חומרים אקדמיים המתייחסים ליוצרים ומלחינים וחומרי עזר לימודיים. ניתן גם ליצור רשימות השמעה ולנגן אותן בנגנים שונים! לאחרונה עלו לערוץ ה- [yotube](#) של הספרייה שלושה סרטונים עם הסברים מקיפים על כלל האפשרויות הקיימות במאגר. בהחלט שווה לנסות.

[סרטון ראשון – הכרות עם המאגר וחיפוש בסיסי ואפשרויות האזנה למוסיקה](#)
[סרטון שני – חיפוש חומרים אקדמיים ומקצועיים, אפשרות ללמידה אינטראקטיבית לילדים ולמבוגרים.](#)

[סרטון שלישי – האזנה למוסיקה ויצירת פלייליסט אישי](#)

תוכלו למצוא מדריכים על מאגרים נוספים בערוץ ה- [yotube](#) של הספרייה. מי שעדיין לא עוקב

אחרי העמוד זה הזמן ☺

זרקור למאגר 2: ארכיון הסרטים הישראלי

זרקור נוסף שאני רוצה להאיר הוא על [ארכיון הסרטים של ישראל](#). הארכיון נוצר על ידי סינמטק ירושלים, הוא נגיש באופן חופשי ברשת וקישור אליו נמצא בדף מאגרי המידע באתר הספרייה בקטגוריית מאגרי סרטים/וידאו.

בכניסה למאגר ניתן לבחור בין שתי אפשרויות, למעשה שני ארכיונים שונים. האחד המבט ההיסטורי – אלפי קטעי ארכיון נדירים של ישראל והשני המבט האומנותי - סרטים עלילתיים ותיעודיים באורך מלא.

הארכיון ההיסטורי מאפשר לערוך חיפוש לפי נושאים, אישים ועשורים ולהצליב ביניהם. אפשרות מעניינת במיוחד שהמאגר מציע היא חיפוש באמצעות מפה אינטראקטיבית והגעה לסרטים לפי המקומות שבהם הם צולמו.

גם הספרייה שלנו מככבת בשני סרטונים: [פתיחת שנת הלימודים באוניברסיטת תל אביב – 1970](#) ו- [ספרייה להיסטוריה צבאית על שם אסף שמחוני נפתחת באוניברסיטת תל-אביב – 1961](#).

בארכיון הסרטים העלילתיים ניתן לגלול ברשימת הסרטים ולחפש סרטים רלוונטיים על פי יוצרים ושחקנים או נושאים. חלק מהסרטים פתוחים לצפייה חופשית ואחרים דורשים תשלום.

המאגר מציע גם [אסופות](#) המוקדשות לבמאי מסוים, למשל, אסופה על אסי דיין בעריכת בנו ליאור, אסופות על גור בנטוביץ, עמוס גיתאי, עמוס גוטמן ואבי מוגרבי ואסופה על הזכיות הגדולות של הקולנוע הישראלי בעריכת אמיר קמינר.

תוכלו לצפות גם ב- [הדרכה על המאגר](#).

*בתמונה: ספריית סוראסקי בסרטון על [פתיחת שנת הלימודים באוניברסיטת תל אביב – 1970](#)

עד כאן היוזלטר הראשון ☺ ניפגש שוב בקרוב.